

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертацію

Пирога Віктора Володимировича

за темою: «Механізми венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Актуальність теми дослідження

Динамічні зміни світової економіки, швидкий розвиток технологій та посилення конкуренції на глобальних ринках обумовлюють необхідність пошуку нових механізмів фінансування інноваційної діяльності підприємств. В умовах нестабільності макроекономічного середовища та високих ризиків традиційні фінансові інструменти не завжди забезпечують достатню підтримку для розвитку інноваційних проєктів. У цьому контексті венчурне фінансування постає одним із ключових елементів стимулювання інноваційного підприємництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що для України розвиток ефективних механізмів венчурного фінансування має стратегічне значення. Саме вони дозволяють забезпечити трансфер технологій, підтримку стартапів та масштабування бізнесу, сприяють інтеграції у світовий інноваційний простір. При цьому формування дієвої системи венчурного інвестування є складним завданням через наявність фінансових, інституційних та регуляторних бар'єрів, обмежену інфраструктуру ринку капіталу та недостатній рівень взаємодії науки й бізнесу.

Дослідження механізмів венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств дозволяє визначити ключові підходи до їх удосконалення, сформулювати рекомендації щодо зниження ризиків та підвищення ефективності інвестиційних процесів, а також обґрунтувати

інструменти, які сприятимуть залученню інвестицій у високотехнологічні сектори. Це створює наукове та практичне підґрунтя для підвищення інвестиційної привабливості українських підприємств, їх сталого розвитку та інтеграції у глобальну інноваційну економіку.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Слід звернути увагу на наукову новизну роботи.\

Удосконалено:

- інституційну архітектуру венчурного фінансування яка на відміну від існуючих охоплює органи державної влади, незалежні регулятори, венчурні фонди, акселератори, науково-дослідні установи та представників інноваційного бізнесу, що дає змогу забезпечити узгодженість їхніх дій у процесі формування та реалізації інноваційної політики, створює умови для ефективної взаємодії між державним та приватним секторами, сприяє зростанню прозорості ринку венчурного капіталу та підвищенню результативності інвестицій у високотехнологічні проєкти;
- методичні засади оцінювання стартапів за ключовими критеріями (технологія або продукт, ринок, бізнес-модель, юридична структура, потенціал виходу, команда, репутаційний ризик), що на відміну від існуючих підходів передбачають застосування інструментів підтримки інноваційних проєктів на різних етапах їх життєвого циклу;
- науковий підхід до здійснення дорожнього картування стратегічних змін у системі індикаторів венчурного фінансування, яка враховує галузеву та регіональну специфіку інноваційної діяльності та передбачає створення адаптивних моделей КРІ для різних сегментів ринку, їх регулярне оновлення відповідно до технологічних, ринкових та регуляторних змін;
- методичний інструментарій прогнозування рівня венчурного фінансування, що охоплює трендові, однофакторні, багатофакторні та сценарні моделі, що дозволяє забезпечити комплексність оцінки, виявити

закономірності динаміки та визначити можливі траєкторії майбутнього розвитку венчурного ринку.

Набуло подальшого розвитку:

- визначення поняття «венчурне фінансування інноваційної діяльності підприємств», яке ґрунтується на пайовому характері та високому ризику інвестицій, а й на беззаставності залученого капіталу, інтеграції управлінської, технологічної та мережевої експертизи інвестора та чітко прописаному механізмі виходу. Такий підхід полягає у поєднанні міжнародних стандартів із національними реаліями, що дозволяє адаптувати модель до українського ринку, де доступ до традиційних боргових ресурсів обмежений, а ключову роль у комерціалізації інновацій відіграє саме інтелектуальна підтримка венчурного інвестора;

- комплексна система моніторингу результатів венчурного фінансування, яка на відміну від існуючих включає етап «оновлення системи», передбачає адаптацію індикаторів під конкретний проєкт або фонд, забезпечуючи зворотний зв'язок усього циклу та підвищуючи ефективність прийняття рішень, а також базується на принципах циклічності, адаптивності й багатофакторності аналізу, що сприяє зростанню інвестиційної привабливості національної інноваційної системи;

- науково-методичний підхід до визначення ключових пріоритетів адаптації системи венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств, на відміну від існуючих, охоплює основні пріоритетні напрями трансформації інституційного, організаційного та фінансового забезпечення венчурного ринку, інструменти їх реалізації та очікувані фінансові результати для підвищення ефективності залучення капіталу в інноваційну діяльність підприємств та зміцнення конкурентоспроможності національної економіки;

- концепцію взаємодії учасників венчурної інфраструктури, що ґрунтується на мережевому принципі кооперації між державними структурами, венчурними фондами, корпоративними інвесторами, акселераторами, університетами та інноваційними підприємствами та включає інтеграційну модель партнерства з урахуванням стадій розвитку стартапів й

функціональної ролі кожного суб'єкта, з метою підвищення ефективності передачі знань, скорочення трансакційних витрат та формування стійких каналів фінансування інноваційної діяльності.

У дисертаційній роботі сформульовані наукові положення є вірогідними, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю застосованих підходів, а також використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, які дозволили отримати достовірні результати та обґрунтувати зроблені висновки.

Практичною цінністю дослідження автора можна вважати розробку та обґрунтування рекомендацій щодо застосування механізмів венчурного фінансування для інноваційних підприємств, а також запропонованої моделі прогнозування венчурних інвестицій, яка може бути використана у діяльності венчурних фондів, стартапів та органів державного управління.

Результати дисертаційного дослідження належним чином аргументовані з використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Структура роботи є змістовною, послідовною та збалансованою в частині виконання поставлених завдань, висвітлення дослідницьких ідей.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Дисертація Пирога Віктора Володимировича є самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, яка характеризується ґрунтовністю, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем.

Достовірність одержаних результатів підтверджується логікою проведення досліджень, яка структурно представлена в змісті дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до поданої дисертаційної роботи:

1. У дисертації автором обґрунтовано доцільність застосування ризик-орієнтованого підходу до організації венчурного фінансування інноваційних підприємств (с. 236-237), що є безумовним позитивом. Водночас дискусійним видається питання достатньої глибини адаптації запропонованого підходу до умов функціонування різних категорій інноваційних підприємств;

2. Доцільним було б уточнити інструментарій практичного моніторингу ефективності застосування авторських механізмів венчурного фінансування (с. 89). Детальніша характеристика критеріїв оцінки результативності дозволила б посилити прикладну цінність розроблених рекомендацій;

3. Дисертантом розроблено комплекс механізмів прихованого венчурного інвестування через трансфер технологій (с. 186). Проте, на нашу думку, доцільним було б розширити дослідження у напрямі забезпечення гнучкості та адаптивності запропонованого механізму до різних моделей венчурного інвестування, а також до особливостей національного та міжнародного ринкового середовища.

Значення дослідження для науки та практики та напрями його використання.

Автору дисертаційного дослідження вдалося ґрунтовно розкрити стан та глибину розробленості проблематики венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств, обґрунтувати актуальність обраної теми та її стратегічне значення для розвитку національної економіки. Отримані наукові положення, висновки та рекомендації відзначаються належним рівнем наукової новизни, практичної цінності та суспільної значущості.

Структура дисертаційної роботи є чіткою та логічною, що дозволяє послідовно розкрити теоретико-методологічні засади венчурного фінансування, сучасні тенденції розвитку цього процесу в Україні та світі, а також обґрунтувати організаційно-економічні механізми його вдосконалення.

Висновок. Дисертація є завершеною, самостійною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливу наукову проблему.

Актуальність теми, самостійність та завершеність здійсненого дослідження, наукова новизна та практична значущість одержаних результатів та опублікованих наукових праць да підстави зробити загальний висновок: дисертаційна робота Пирого Віктора Володимировича на тему «Механізми венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Пирог Віктор Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доцент кафедри
фінансів, банківської та страхової справи
Навчально-наукового
інституту управління, економіки та бізнесу
ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління
Персоналом»,
кандидат економічних наук, доцент

Г.І. Скиба